

N:o 5

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1918

Maj 1918

Åges af:
**Svenska Brandmänna-
Förbundet**

Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:

ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:

Kr. 3:50 för år. Lön. 25 öre

Annonspriiser:

I texten 1 kr., 4 andra platser
70 öre pr cm. och apalt

Faran af nitrosa gaser vid brandsläckning.

I sist utkomna årsberättelsen från brandkåren i Wien omtalas ett förgiftningsanfall, som träffat brandkåren under förra året. En närmare beskrifning härom torde vara af intresse äfven för svenska läsare, då däraf framgår, hvilken stor fara för förgiftning, som de inom de flesta industrier allt mer använda frätande syror kunna medföra. Brandkåren allarmrades en dag till en fabrik och fann vid framkomsten en mindre eldsvåda i källaren af en gårdsbyggnad. Branden utvecklade en särdeles intensiv rök, som fabrikspersonalen ansåg härleda sig af att några kärll med svafvelsyra gått sönder och antändt ett lager sågspån.

Släckningsarbetet företogs medelst två slangledningar och för att få bort den starka röken utslagos samtliga fönster i källaren. Då detta icke hjälpte påsatte brandsoldaterna rökbjälmar och gingo ned i källaren. Inom fem minuter var elden släckt.

Efter släckningen konstaterades emellertid, att det icke var svafvelsyra utan 8 ballonger salpetersyra, som runnit ut och den genom branden förorsakade skadan var rätt obetydlig.

Tre timmar efter sedan brandkåren återvänt till brandstationen anmälde emellertid en officer och sex brandsoldater att de kände sig sjuka och

ledo af svår andnöd och kvaljeingar. En läkare, som straxt tillkallades, beordrade alla de sjuka öfverförande till sjukhus för erhållande af nödig vård, men redan följande dag dogo tre af dem och de fyra öfriga måste undergå en längre tids läkarbehandling innan de änyo blefvo arbetsdugliga.

På grund af denna olycka verkställdes en grundlig undersökning af förgiftningsorsaken. Därvid framgick, att en flaska salpetersyra hade gått sönder och den utrunna syran hade vid nitreringsprocessen i emballaget bringat detta till själlanfändning. Genom den härigenom uppstånda värmen hade ytterligare sju ballonger med salpetersyra sprungit sönder, hvarvid den stora mängden giftiga gaser uppstått. En bidragande orsak till att gaserna blefvo så ödesdigra för brandmanskapet var den, att de bildades i en lokal som saknade ventilationsinrättningar och som låg under marken. Dessa gaser äro nämligen tyngre än luften, hvarför de icke kunde utdrivas endast genom öppnande af dörrar och fönster.

Häraf framgår vikten af att noga tillse, att de lokaler, i hvilka upplag af frätande syror förvaras, förses med nödiga ventilationsapparater och äro så belägna, att en fullständig utluftning från vatten kan verkställas. (Gjallarhornet.)

Afliden brandman.

J. A. Malmkvist. †

Den 13 april aflid å Sabbatsborgs sjukhem brandmannen vid Stockholms brandkår John Albin Malmkvist efter endast några dagars sjukdom. M., som varit anställd vid brandkåren sedan 1911, blef omedelbart efter genomgången allmän utbildning placerad i kårens mek. verkstad, där han allteedan tjänstgjort som yrkesarbetare. Den så hastigt bortryckte har genom sitt vänfaste sätt hunnit göra sig afhållen af såväl förmän som kamrater och vid hans bår står också hela kåren sörjande. Till hans sista färd hade ankommit en stor blomstergård, med bland annat kransar från Brandmannaförbundet och S. B. kamratf. vilkas band i rött, gult och blått fladdrar från den stora automobilstege som förde de närmaste till begravningsplatsen, där såväl brandchefen, som officerare och underofficerare hade infunnit sig. Den döde var 32 år gammal, gift och sörjes närmast af hustru och här boende föräldrar och syskon.

Stockholm.

Brandkåren har under april månad allarmerats för eldsvådor, soteldar o. d. 50 gånger. Av eldsvådorna, af hvilka inga varit af anmärkningsvärd beskaffenhet, hafva fem släckts med 1 och en med 2 slangledningar.

821 sjuktransporter samt 33 djurtransporter ha verkställts, hvarjämte brandkårens biträde i 7 andra fall tagits i anspråk.

Huru bör soteld släckas?

En kinkig fråga att besvara, då meningarna härom torde vara delade, mina åsikter efter 23-årig erfarenhet som skorstensfejare, äro som följer: Uppstår eld i skorsten från spis, kamin, kakelugn eller dylikt i stad eller samhälle där regelbundna sotningar utföras af yrkeskunniga skorstensfejare, är bläst att låta det brinna utan några släckningsåtgärder alls, då vanligtvis en sådan soteld är öfverstånden på några minuter, sotmängden är ju genom de reglementerade sotningarna, ringa och någon fara för öfverhettning, kan i dylika fall ej komma i fråga, otaliga sådana soteldar uppstå, utan att någon ens märker det, endast skorstensfejaren, när han kommer med sitt arbete, märker att det varit men han vet också att det ingen fara är med en sådan soteld.

Annorlunda ställa sig förhållandena på landsbygden med deras i de flesta fall primitiva sotningsförhållanden. En soteld där i en skorsten som kanske ej varit sotat ordentligt på årtal, kan få svåra följder. Det kan brinna halva dygnet och då är faran för antändning af huset genom öfverhettning stor. Det har bändt att skorstenen helt och hållet rämnat, dessutom kunna sprickor i trossbottnarna uppstå som senare orsaka eldsvådor.

Så ha vi värmeledningar. En skorstensspipa 15×15 cm. till en värmeledningsspanna är alldeles för trång, synnerligt nu under dessa vedeldningstider, minst dubbla dim. borde det vara. Är pannan stor, eller äro pannorna flera till samma skorsten, bör skorstensvidden utökas betydligt. Jag har exempelvis i vinter träffat på pipor till pannor på 15×30 så igenotade med blankсот (riktig tjära) att det varit omöjligt att få ned ett lod på 8 cm. i diam. Att få en sådan skorstensspipa ren utan urbränning, går icke; en sådan urbränning kan teja ett par tre timmar och är för skorstensfejaren långt ifrån något nöje. En väldig massa rök bildas och därigenom att pipan är för trång, hinner ej röken undan utan tränger snart sagt ut genom hvarenda fog, men genom röken i och för sig är det ju ingen fara, fast det ser öfverligt ut, man har endast att passa vid trossbottnarna under det urbränningen pågår så att allting där är riktigt. Bliu vid soteld hjälp från brandkår begärd och det visar sig att verklig fara af en eller annan orsak är för handen, måste naturligtvis allt göras för att släcka och anser jag att ytterst varsam släckning med vatten är bäst.

Nils V. Backman.

Skorstensfejaremästare.

Östersund.

Eldsvådors bekämpande.

Eld i allmänhet och medel till dess bekämpande.

(Forts.)

Konstgjorda släckningsmedel eller kemikalier äro medel, af hvilka en praktisk brandman aldrig blir någon vän. Enstaka fall förekomma visserligen, i hvilka de göra synnerligen god verkan, åtminstone mer än samma mängd vatten, men i det hela äro dessa fall så sällan förekommande, att man i praktiken kan helt lämna dem ur räkningen.

De konstgjorda släckningsmedlen indelas i sådana, som verka genom luftens undanträngande på grund af egen explosion eller brand, sådana, som utveckla icke brännbara gaser, kväfve, klor, svafvelsyrlighet eller kolsyra, samt slutligen sådana, som omgifva den brinnande kroppen med ett oförbränneligt skikt (salt-, alun- och lerjordslösningar).

Ensamma äro dock dessa släckningsmedel icke tillräckliga. En s. k. släckningsdosa, inkastad midt i en eld, gör visserligen för ögonblicket verkan, då genom dess förbränning oantändliga gaser utveckla sig under tryck och undantränga luften. Elden hålles för ögonblicket nere, och har man nu vatten till hands, kan man, förutsatt att eldsvådan kan genom gaserna åtkommas, för ögonblicket släcka lättare än eljest, men utan vatten blir förbränningsprocessen inom kort åter som förut. Kväfve, kolsyra och andra gaser komma ännu mindre till verkan, då värmen från elden åstadkommer ett så starkt luftdrag, att dessa kväfvande gaser för det mesta utan vidare drivas uppåt. Kan sådan afgång icke ske, t. ex. i slutet rum, äro de kväfvande gaserna dock obehöfliga, i det ju vid fullständig förbränning bildas kolsyra och vid ofullständig koloxid, hvilka båda, och i synnerhet den förra, på elden hafva en kväfvande verkan.

I lufttätt slutna rum kan man alltså öfverlämna elden åt sig själf, då den utan vidare kväfves.

Salt- och jordlösningar verka därigenom bättre än vatten, de omgifva det brinnande föremålet med ett tunnt skikt. Detta skikt, som bildar ett i viss mån oförbränneligt ombölje förhindrar luftens tillträde till det brinnande föremålet. Vid stark hetta utvidga sig dock de brinnande föremålen så att de spränga det bildade omböljet; de brännbara gaserna utveckla sig inifrån, och föremålet brinner, som om något skikt aldrig funnits.

Till bekräftande af vad här anförts meddelas några släckningsförsök, utförda en luga dag vid en temperatur af + 12° R.

Hvarje intresserad brandman kan förresten själf utföra experimentet för att blifva öfvertygad.

Såsom släckningsmedel användas:

1. Rent vatten.
2. Mättad koksaltlösning.
3. Mättad alunlösning.
4. Vatten blandad med finslammad lera.
5. Amoniak, samt såsom brinnande föremål: Stenkol och trästycken.

Försöken utfördes på följande sätt:

En liter prima stenkol sattes i brand på en fälttäsja, och när kolen riktigt tagit eld, lades på dem 6 st. granträn, hvardera 12 cm. långt 2—3 cm. tjockt, hvarpå elden blåstes upp med en bälg.

Till släckningen användes endast ett vanligt vattenglas, till en bestämd höjd fyllt med vätskan, som kastades på den häftigt brinnande elden, så att hela den öfre ytan af de brinnande föremålen begöts. För varje försök med de olika släckningsmedlen användes nya kol och nytt trä.

Den första verkan af släckningen var alltid densamma. Träet släcktes fullständigt och lågorna från de brinnande kolen försvunno.

Men efter kort tid bröto lågorna åter fram, och nu visade sig skillnaden hos släckningsmedlen, i det att kolen efter släckning med koksalt och alunlösningarna samt lerblandningen hade svårare att antändas än efter släckning med ammoniak och vatten, emedan i förra fallen på den fanns ett luftafspärrande skikt.

Sedermera antändes en större degel med fotogen och fick brinna till dess att vätskan började koka. Åter användes de nyssnämnda släckningsmedlen, men det var icke möjligt att med sagda kvantiteter döda lågorna. Vid försöken med salt- och alunlösningarna förmärktes ett knastrande, och man såg, att det var lågorna svårare att bryta sig igenom, men efter få sekunder brann fotogenen lika kraftigt som förut. Vid samma försök med en tiondedel af glasets volym kloroform slocknade däremot lågorna ögonblickligen, och fotogenen kunde icke vidare antändas.

Med god påföljd företogs vidare några försök med luftens afspärrande från den brinnande fotogenen. Sex gånger kväfdes lågorna därigenom, att man hastigt lade ett ark vanligt tidningspapper öfver degeln. Efter det sjätte försöket var papperet endast en smula nedrökt men ingenting förstörd. Slutligen begöts elden med rent vatten ur en vanlig vattenkanna försedd med stril, hvarvid den snart slocknade. Verkan låg här i den spridda strålens luftafspärrande verkan.

Trots den kraftiga verkan, som åstadkoms med kloroform, torde man dock kunna påstå, att de vanliga släckningsmedlen, rätt använda, städse föra till målet, om man än måste medgifva, att användning af kloroform vid brand i benzin o. d. bör tillrådas, då man ej med en spridd vattenstråle riktigt kan komma åt den brinnande vätskan.

(Forts.)

Ur brandkårens årsberättelser.

Halmstad.

Brandkåren har under 1917 varit allarmerad 34 gånger. Där af för:

Eldsvådettillbud	17 gånger
Gräs- och skogsbrand	5 »
Soteld	7 »
Falskt allarm	2 »
Inspektion	1 »

Vid ett tillfälle deltog en afdelning af brandkåren vid räddandet af ett par minderåriga pojkar, som gått ned sig på isen i den förbiflytande Nissan.

Vid ett annat tillfälle deltog kåren i bärgandet af en svagsint kvinna som tagit sin tillflykt till taket å försörjningshuset, där hon befann sig i fara att nedstörta.

Af eldsvådettillbudena ha två varit af den beskaffenhet att slangledning från brandpost behöft användas.

— Dyrtdistillagg har beviljats befattningshafvarne vid brandkåren i likhet med öfriga befattningshafvare i stadens tjänst att fr. o. m. 1 okt 1917 utgå med lägst 25 och högst 30 proc. på den sammanlagda inkomsten samt dessutom 10 kr. för hustru och 5 kr. pr månad för hvarje barn under 15 år.

Linköping.

Brandkåren har under år 1917 allarmerats 48 gånger. Elden har dock ingen gång fått någon större utbredning och endast i 8 fall har slangledning från brandpost eller handkraftspruta behöft anlitas för släckningen. Anmärkningsvärdt är det stora antalet allarmeringar för soteld och trängök, resp. 15 och 5 gånger, till stor del föranledda af eldning med ved och kottar i värmelednidgpannorna. Genom otillräcklig förbränning bildas tjära och sot, som i form af s. k. »blanksot» afsätter sig på rökkanalernas väggar och kan detta ej genom vanlig behandling vid sotning aflägnas utan antagligen endast genom urbränning. Den hetta, som uppstår vid soteld i dylika rökkanaler, har vid flera tillfällen i dessa åstadkommit sprickor, gående genom flera våningar, och därigenom i andra hand gifvit anledning till trängök.

Brandkåren har en gång fått utrycka på grund af falskt allarm. Vid utryckningarna har sammanlagt tillryggalagts 139,7 kilometer.

Från och med år 1918 är af stadsfullmäktige fastställt nedanstående lönestat:

Brandchefen: 1,200 kr. och tre ålderstillagg å 300 kr. efter 5, 10 och 15 år.

v. Brandchefen: arvode 500 kr.

Brandmästaren: 2,100 kr. och tre ålderstillagg å 250 kr. efter 4, 8 och 12 år.

Brandförmanen: 1,800 kr. och tre ålderstillagg å 200 kr. efter 4, 8 och 12 år.

Brandkorpralen: 1,400 kr. och tre ålderstillagg å 150 kr. efter 3, 6 och 9 år.

Brandvicekorpralen: 1,300 kr. och tre ålderstillagg å 150 kr. efter 3, 6 och 9 år.

Telegrafposten och automobilreparatören: lika med vicekorpralen.

Brandsoldat: 1,200 kr. och tre ålderstillagg å 100 kr. efter 1, 3 och 6 år.

Öfvanstående personal, som beräknas vara gift, åtnjuter dessutom familjebostad med belysning och uppvärmning (icke kokvärme).

Ogift brandsoldat åtnjuter logementsplats och utspisning samt kontant 800 kr. med tre ålderstillagg efter 1, 3 och 6 år.

Brandkårens pensionsfråga är ordnad så, att pension, uppgående till 60 proc. af medeltalet af aflöningsförmånerna under de 5 sista tjänsteståren utgår

till brandchef efter 30 tjänste- o. 60 lefnadsår.

» brandmäst o. förman } 30 » o. 57 »

» manskap » 30 » o. 55 »

hvarvid all personal under hela sin tjänstetid får bidra till sin pensionering. Vid afgång ur tjänsten före uppnåendet af fastställd tjänsteålder erhålles inbetalda afgifter åter, dock utan ränta. Öfverstiger tjänsteåldern vid afgången 15 år, erhålles en s. k. afkortad pension.

Utom öfvan angifna aflöningsförmåner är för år 1918 beviljadt personalen ett dyrtdistillagg, som utgår med 5 proc. på den kontanta aflönningen för ogift personal och 8 proc. på samma aflönning för gift personal. Sistanämnda personal åtnjuter ytterligare 2 proc. på nämnda aflönning för hvarje barn under 15 år.

Hästar hafva år 1917 endast under tiden den 9—25 jan. varit erforderliga på brandstationen. Orsaken till att brandkåren största delen af den snörika vintern kunnat reda sig utan hästar torde vara att söka dels i en bättre gaturenhållning än under vintern 1915—16 och dels i den omständigheten, att snön kom i repriser. Den först komna snön hann sålunda packa sig, så att vägbanan blef bärande äfven för automobil, innan ny snö började falla. Så länge man risikerar ett halfmeterdjupt snötäcke på stadens körbanor, blir brandkåren ej fullt oberoende af hästar.

Priset på benzin och smörjolja har under året afsevärdt höjts, det förstnämnda från 63 öre till 1 kr. pr liter. Under årets sista månader har benzin ej kunnat erhållas och, då anordning för lagring af större kvantiteter brännolja saknats på brandstationen, har det blifvit nödvändigt öfvergå till drift med motorsprit. Då denna dels betingar ett vida högre pris än benzin, kr. 1: 60 pr liter, dels är minst 20 proc odrygare, så blir driftkostnaden minst dubbelt så hög, som med benzin, t. o. m. då denna stod i sitt högsta pris.

För att kunna öfvergå till spritdrift har likaledes varit nödvändigt att byta ut förutvarande förgasare, hvilket föranlett en oberäknad kostnad af öfver 1,000 kr. Då emellertid motorerna lära taga skada af spriten äro nu automobilerna anordnade för kombinerad sprit- och benzindrift. Så startas automobilen med benzin, sedan motorn blifvit varm öfvergår till spritdrift och efter slutad färd rensplas motorn ånyo med benzin.

Ehuru sålunda driftkostnaden för automobilerna under nuvarande kristid afsevärdt fördyrats, så har samtidigt kostnaden för underhåll af hästar stigit så mycket, att ingen ekonomisk vinst uppstått, om man fortfarande använt dylika till brandfordonens utforslande.

Ehuru minst fem par hästar skulle erfordrats för att uttransportera den materiel, som nu är upplagd på brandautomobilerna, så torde man måhända tills vidare kunnat nöja sig med tre par för utforslande af den först erfordriga materielen.

Kostnaden för hästhållningen kunde under denna förutsättning approximativt beräknas sålunda:

Underhåll af 6 hästar à 1,000 kr.	6,000:—
» af 3 kuskar à 1 500 »	4,500:—
» af hästfordon och seldon	500.—
Ränta och amortering af inköpskostnaden för 6 hästar	1,200:—
	kr. 12,200:—

Under år 1917 har kostnaden för automobilernas underhåll och för hästar, då sådana erfordrats, gått till kr. 3,423: 10

Lägges härtill ränte- och amorteringskostnaden för automobilerna (hvarvid beräknats en så kort amorteringstid som tio år) kr. 5,400 — så kommer man till en summa av kr. 8 823: 10

eller afsevärdt mindre än hvad hästhållningen f. n. skulle kosta.

Efter öfning med reservkåren den 25 sept. utdelades af drätselkammarens ordf. Städernas

allm. brandstodsbolags belöningsmedalj i silfver till nedanstående medlemmar af kåren, hvilka varit i tjänst 20 år och däröfver, nämligen nr 9 skobandaren O. A. Nyström, nr 10 skräddaremästaren O. E. Landgren, nr 11 skomakaremästaren J. A. Rodin och nr 29 glasmästerarbetaren G. Pettersson. Dessutom erhöilo nr 18 O. Andersson, 19 C. Lindström, 25 C. A. Vidén och 40 A. Zakrisson hvardera 10 kr. i belöning.

I manskapets aföning har från och med 1918 beslutats en höjning till 25 kr. pr år för förman och 20 kr. för menig samt 1 kr. i timmen för arbete vid eldsvådor. Aföningen för hvarje öfning skall fortfarande utgå med 1 krona.

Nyanskaffning.

Stadsfullmäktige i Södertelje har beslutat att för stadens räkning inköpa en ambulans- och en brandbil, båda af Scania-Vabis tillverkning. Ambulanssvagnen kommer att inom den närmaste tiden levereras. Brandbilen hvars karosseri skall byggas å kårens verkstäder är en 50 hkr bil med drift å alla hjulen och försedd med åtta växellågen. Bilen kommer afven att utrustas med en 1,000 ml. pump. Typen å denna är dock ej ännu bestämd men kommer antagligen att blifva en Raggump eller en Ludvigbergers Revolverpump.

Förbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

SJUKVÅRDS- OCH
FÖRBANDSARTIKLAR

GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Ur tjänsten.

Den 1 maj lämnade andre brandlöjtnanten i Stockholm, kapten Fredrik W. Kyhlberg sin befattning vid brandkåren, som därigenom förlorar en dugande officer och en mycket populär personlighet. Kapten Kyhlberg har på grund af läkarbetyg om i tjänsten ådragna skador erhållit tjänstledighet till årets slut och kommer därefter att helt lämna sin befattning. Brandlöjtnant Kyhlberg kom i brandkårens

Brandlöjtnant Fredrik W. Kyhlberg.

tjänst den 12 april 1904. Han hade förut varit sjökapten och löjtnant i flottans reserv, så att han kom direkt ur vattnet i elden.

Sedan har han också varit ordentligt i elden. Hans oförfvägenhet har många gånger stått honom dyrt. En gång fick han en tegelsten i huvudet, så att han måste sys ihop, och vid den stora eldsvådan i Kungsgatan 40 för en del år sedan fick han andningsorganen nästan uppbrända. Värst gick det emellertid på själfva midsommardagens morgon i fjol, då han slogs sanlös af en nedramlande bjälke. Han sväfvade länge mellan lif och död, men hans

starka fysik segrade och efter ett kvarts år kunde han börja tjänstgöra igen. Nu har han emellertid måst sluta tjänsten.

Förlusten är kännbar. Brandsoldaterna förlora en god kamrat och en utmärkt befälhavare och stockholmarna i gemen förlora en duktig brandman. Hans förträffliga personliga egenskaper få nu göra sig gällande på andra områden.

Vid sin afgang från brandkåren har han fått mottaga bevis på sin popularitet. I söndags uppvaktade underofficerarna med ett prydligt album, innehållande deras fotografier och följande hälsning:

»Med värdsam tillägnan och hjärtligt tack för gott samarbete samt den ytterst humana välvilja, som alltid kommit oss till del!

Stockholms Brandkårs underofficerare.»

Och på sin sista tjänstgöringsdag hyllades brandlöjtnant Kyhlberg af manskapet med en textad adress, lydande:

»Till Brandlöjtnanten Kapten Fredrik W. Kyhlberg!

Stockholms Brandkårs Kamratförening uttalar vid Eder afgang från 'Kåren' vårt varma tack till Eder för visad humanitet och välvilja och betyga Eder vår aktning för god förståelse och ett godt samarbete.»

Adressen var undertecknad af hela manskapskåren.

Under sin sjömanstid segrade kapten Kyhlberg rundt hela »klotet» och gjorde sig också då gällande. Han har den norska guldmedaljen »för berömliga gärningar». Han har också Stockholms brandkontors guldmedalj.

Utlandet.

Ett persontåg från Lemberg i brand vid Stanislaus.

Tidningarna i Lemberg omtala att vid Stanislaus ett persontåg från Lemberg natten mellan den 11 och 12 febr. under det detta befann sig ute på Dnjesterbron, råkade i brand. De resande hoppade i panik ur vagnen och flera drunknade i Dnjesterströmmen. 7 förkolnade lik ha anträffats och 11 personer ha erhållit svårare brandskador. Äfven i andra delar af tåget lära personer ha omkommit. Det uppges att olyckan skulle ha uppstått därigenom att en kinematografilm, som en på tåget medföljande agent förvarade i sin koffert, fattade eld.

50 år.

Brandchefen i Karlskrona Rich. J. Lundborg fyllde den 24 april 50 år. Han är född på Överums bruk i Kalmar län den 24 april 1868.

Efter slutade skolstudier ägnade sig herr Lundborg först åt sjömansyrket och ingick 1887 i amerikansk örlogstjänst, där han kvarstannade till år 1894. Innan hr L. lämnade den amerikanska marinen aflade han amerikansk styrmansexamen och efter hemkomsten

Brandchef Rich. J. Lundborg.

till hemlandet sjökaptensexamen i Västervik 1876. Året därpå utnämndes hr L. till reservunderlöjtnant i flottan efter att först ha genomgått härför stipulerade kurser. Härpå ägnade hr L. sig ånyo åt utländsk sjö tjänst, som fartygsbefälhavare å nordsjö- och medelhafstrade. Hr L. idkade äfven någon tid tekniska studier i Amerika.

1893 inkallades hr L. till tjänstgöring i flottan, där han tjänstgjorde till 1905, då han antogs till brandlöjtnant och vice brandchef i Norrköping.

1911 utnämndes hr L. till brandchef i Karls-

krona. Omedelbart efter det hr L. tillträd denna befattning omorganiserades kåren. Hr L. har nedlagt ett synnerligen energiskt och förtjänstfullt arbete för att höja och utveckla Karlskrona brandväsende.

Redan vid omorganisationen 1911 inköptes en automobil, som monterades till redskapsautomobil, och 1915 erhöi kåren sin andra automobil monterad med en pump om 1,800 minutliter.

Genom sitt bestämda men humana uppträdande samt framstående egenskaper i sitt fack åtnjuter hr L. inom kåren allas aktning och förtroende.

På 50 årsdagen fick hr L. äfven mottaga en mängd bevis härfpå.

Hr L. uppvaktades bl. a. af brandstyrelsen, hvars ordförande, efter att ha uttalat styrelsens

TIDAHOLM'S
NYA
LAST- OCH BRANDKÄRS-
AUTOMOBILER
NY, ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.
GENERALAGENTER:
CRONSTEDT, KASTENGREN & CO
(Försäljare - Mercedes Automobilagentur)
BIRGERJARLSGATAN 6, STOCKHOLM.
ALLA SLAG AV AVTOTTILLBEHÖR...

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom
ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN
E. BERGSTRÖM & Co. STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

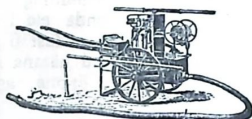

Pump-Rapid

**HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE
RAPID & PUMP-RAPID**
samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen

Försäljas genom
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.
Telegramadress: Knochenhauer. Rikstelefon 57 99.

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

HENRIKSSONS Prisbelönta
Handkraftsprutor

försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare
samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,
och Mekaniska Verkstad. STOCKHOLM 4.

Rikstelefon
6 0 5 3

Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag

REGERINGSGATAN 88
STOCKHOLM

Telegrafadress: *BILLMANS R. T. 4811"
ALLM. TEL. 4480. RIKSTEL. 4811.

BRANDREDSKAP

AF ALLA SLAG.

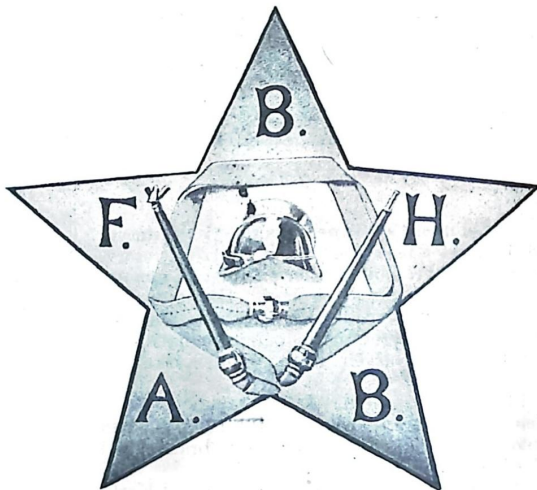
Allarmhorn
af Stockholms modell, förnicklade,
finnes åter i lager.

Uppgör förslag till utrustningar.

Lämnar kostnadsförslag.

Katalog på begäran.

Erhållit 2 Guld- och 20 Silfvermedaljer.

tack till jubilarer, öfverlämnade en dyrbar kristallvas, fylld med blommor, jämte en textad adress af följande lydelse: »Karlskrona stads brandstyrelse bringar brandchefen Rich. J. Lundborg på 50 årsdagen den 24 april 1918 varm lyckönskan med erkännansamt tack för synnerligt nitiskt och framgångsrikt arbete i stadens tjänst.»

Brandkårens personal hedrade sin chef med att stå uppställda kl. 10 f. m. hvarvid, v. brandchefen öfverlämnade å personalens vägnar, under uttalande af kårens tack för angenämt och humant chefskap, en större jordinär af silver, fylld med blommor och försedd med inskription.

Brandkårens atlet- och idrottsklubb öfverlämnade till brandchefen — idrottsklubbens förste hedersledamot — dess första guldmedalj samt en grupp bild af medlemmarna. Under dagens lopp inkom öfver 100 lyckönskningstelegram, hvaraf särskildt kan nämnas från förre o. nuvarande brandcheferna i Norrköping samt från underbefäl och manskapet i Norrköping samt från en hel mängd brandchefer och öfriga vänner landet rundt.

Kl. 1 e. m. bjöd hr L. hela brandpersonalen på middag i brandstationens matsal, som dagen till ära var rikt flaggpyrd.

De gnistkastande vedeldade loken.

I första kammaren har hr Fahlén interpellrat civilministern om eldfaran från järnvägståg, särskildt med hänsyn till de oerhörda mängder af ved, som för närvarande finnas upplagda utmed norra stambanan.

På grund af att lokomotiven på Norrlands-linierna numera hufvudsakligen eldas med ved i stället för stenkol, är eldfaran i år gifvetvis särskildt stor, och det bör i detta sammanhang vara af intresse att erfara resultatet af en af järnvägsstyrelsen verkställd undersökning om antalet eldsvådor i järnvägsvagnar, försakade af gnistor från vedeldade lokomotiv. Undersökningen omfattar mars och april månader.

Under mars månad ha 172 rapporter om eldskadade vagnar ingått. De af antändningen försakade skadorna ha beträffande lasten i 22 fall betecknats som betydliga och i 145 fall som obetydliga. Själva vagnarna ha i 16 fall skadats betydligt men i 156 fall endast obetydligt. Vid 5 tillfällen har eld uppstått i tomma vagnar. Den antända lasten har i 145

fall bestått af träkol, i 4 fall af styckegods, i 3 fall af hafre och i 3 andra fall af torfströ. I 2 fall. har lasten utgjorts af papp och i 2 fall af hö och halm o. s. v. De antända vagnarna ha i vissa fall befunnit sig från lokomotivet på ett afstånd af ända till 15 å 16 vagnslängder.

Under april månad har vagneldsvådornas antal varit något mindre eller endast 139. I 15 fall betecknas de på lasten försakade skadorna som betydliga, och i 14 fall ha själva vagnarna svårt skadats. Vid 9 tillfällen har eld uppstått i tomma godsvagnar och vid 3 tillfällen i personvagnar.

De antända lasterna ha även under april månad i de flesta fall — eller 90 — utgjorts af träkol. I 8 fall har lasten utgjorts af trävaror och i lika många fall af foder och styckegods. I 4 fall har lasten utgjorts af trämassa.

Det är naturligtvis framför allt de öppna vagnarna som, äro utsatta för antändning. Under mars månad uppstod sålunda eld i 166 träkols- eller öppna vagnar och endast 6 ggr. i täckta vagnar. För april månad nämna rapporterna i 128 fall träkols- eller öppna vagnar och i 11 fall täckta vagnar.

Äfven utmed järnvägslinierna ha ju de vedeldade lokomotivens gnistor i många fall försakat eldsvådor. Beträffande dessa föreligger emellertid ännu ingen statistik.

För att i möjligaste mån minska eldfaran har järnvägsstyrelsen successivt monterat gnistsläckare på alla de lokomotiv, som eldas med ved.

Egendomlig explosion.

Vid 3-tiden på e. m. den 15 maj inträffade en häftig explosion i en kommissionsaffär i Hötorgsbasaren, Apelbergsgatan 41, Stockholm. Man var sysselsatt med att rengöra en gammal benzinbehållare, som åtminstone ett års tid stått obegagnad och blifvit rostig. Till att börja med sköljde man den med kallt vatten, men efter tvenne sköljningar fann man sig föranlåten att använda hett vatten. Plötsligt inträffade en explosion till följd af den gasutveckling som uppstod när det heta vattnet förenade sig med den kvarvarande inrostade benzinen och af den kraftiga detonationen krossades icke mindre än 12 fönsterrutor. Någon människa blef emellertid icke skadad och icke heller försakades någon annan skada på inredningen i affären.

Benzinbehållaren hade märkligt nog en rätt stor ventil som stod öppen när explosionen inträffade.

Eldsvådor.

Falun.

En hotande eldsvåda som dessbättre fick en relativt begränsad omfattning uppstod natten emellan den 14 och 15 dennes nämligen i handlande A. M. Johanssons gård, Åsgatan 27.

Brandkåren allärmerades kl. 1.15 f. m. genom såväl telefon som brandskåp och vid dess framkomst befanns att eld utbrutit i en å gården befintlig 3 våningar hög magasinbyggnad af trä, hvars öfversta våning då var helt öfvertänd. Omedelbart gafs order om reservens inkallande.

Med 6 slangledningar, sammanlagt 600 meter, från fyra brandposter angreps elden från flere håll. Det intensivaste släckningsarbetet inriktades dock mot husets södra gafvel där största fara förefanns för eldens vidare spridning till angränsande byggnader.

Släckningsarbetet fick också ett lyckat resultat i det att redan vid tretiden på natten elden var så pass begränsad att all fara för dens vidare spridning kunde anses afvärd, hvarför då en del slangledningar kunde indragas och brandkårens hufvudstyrka kunde lämna brandplatsen. Eftersläckning pågick däremot till kl. 6 f. m. med en slangledning.

Situationen såg till en början mycket hotande ut, enär den utbrutna eldsvådan på denna eldfarliga plats, med dess sammangyttrade husgrupper lätt kunnat få en allvarlig och olycksdiger omfattning.

Elden, som uppkommit i mellanvåningen af magasinet, åstadkom ganska betydande skador. Så blef hela öfre våningen totalt ramponerad och allt inneliggande lager af slöjdvaror, möbler m. m. förstörd af eld och vatten, däremot blefvo skadorna obetydliga i de öfriga våningarna.

AGENTER

antagas för **Brandsäkra automatiska**

AFFALLSKÄRL

Hög provision. Svar ställas till

Brandchefen, Norrköping.

Elden hade uppkommit därigenom att en af hyresgästerna varit nog oförsiktig att sätta ut aska i en pappkartong i en vedbod i magasinet andra våning. Askan, som var efter en brasa som eldades på lördagsaftonen hade på söndagsmorgonen utsatts i vedboden och där legat och kolat, tills slutligen den tände eld fram på natten. Mot dylik oförsiktighet med het aska kan ej nog varnas.

Byggnaden var försäkrad i Städernas Allmänna Brandstodsbolag för en jämförelsevis låg summa hvadan ägaren gör en kunnbar förlust.

Samtliga ägare hade sina i magasinet förvarade handelsvaror och möbler m. m. till största delen oförsäkrade.

Södertelje.

Den 7 april kl. 12.50 f. m. inkom larm från ser. 2, skåp 4. Brandkåren utryckte med redskapsvagnen. Vid framkomsten befanns att eld utbrutit i ett obebodt tvåvåningshus nr 5 Högbergsgatan. Hela norra delen af huset var då redan öfvertänd. Två slangledningar utlades genast från brandposter och elden angreps dels genom fönstren dels trappvägen. Då elden genom en veranda började sprida sig till vinden utlades en tredje slangledning. Efter omkring en half timmes hårdt arbete var elden begränsad. Eftersläckningen var dock ej klar förrän kl. 4 f. m., på grund af att trossbottensfyllningen, som bestod af hufvudsakligast torfströ och hyfvelspan, antänts i hela den del af huset där elden härjat. Vakt hölls till kl. 8 f. m.

— Den 24 april kl. 7.52 anmäldes pr telefon att eldsvåda utbrutit vid Svenska maskinverken (f. d. Södertelje verkstäder). Brandkåren utryckte med ångsprutan. Vid framkomsten till eldstället, som ligger 2 km. från brandstationen, stod hela virkestorken med inneliggande fyra vägnslaster virke i full läga. Elden fick god syretillförsel från under golvet befintliga luftkanaler, hvarför en kolossal värme utveckledes och det såg i början rätt hotande ut för de kringliggande byggnaderna, särskildt ett större virkesmagasin af trä samt transformatorhuset. Släckningen som utfördes med en slangledning från ångsprutan, vid eldstället förgrenad till två, inriktades redan från början på att rädda ofvannämnda hotade byggnader, hvilket äfven lyckades, äfvenså torkens maskin- och ångpannerum blefvo i det närmaste oskadade. Efter omkring en timma var brandkåren herre öfver elden. Eftersläckning pågick till kl. 4 f. m. då slangledningen från ångsprutan kunde indragas. Ångsprutan hade då arbetat oafbrutet i 7½ tim. Vakt hölls till kl. 7.30 f. m.

Använd slanglängd 350 meter. Värdet af det brunna uppgick till omkring 20,000 kr.

Såsom erkänsla för den utförda släckningen erhöll Södertelje brandkårs spar- och understöds-kassa från Svenska maskinverken en gåfva af 150 kr.

Gammaldags uppvärmning.

Lika mycket arbete och uppfinningsrikedom, som det kostat att förbättra belysningen, lika mycket mänskligt snille har användts för åstadkommande af bostädernas effektiva uppvärmning.

Långt tillbaka i forna dar fanns en tid, då eldstad och bostad voro skilda åt — då man sökte skydd mot regn och storm inne i den primitiva bostaden, men tände eld ute i det fria. Efterhand gjordes emellertid åtskilliga iakttagelser, som medförde den verkan att elden kom in i bostaden. Man fann, att om ingångsdörren endast gjordes litet större än vanligt, trifes bälet godt, och man kom underfund med, att ett hål i stugans tak fick elden att brinna ännu lifvigare, samtidigt som röken drog ut.

Under forntiden och medeltiden var också den allmänna seden i Europa att ha elden brinnande på en härd, som i regeln hade sin plats i husets hufvudrum, och att röken gick upp genom en öppning i taket.

Hur långt skorstenens historia går tillbaka i tiden är ovisst. Förmodligen uppfanns den någon gång under medeltiden, och Troels-Lund skildrar träffande hvilken betydelse denna fick, som ej endast ledde bort röken utan äfven skaffade tillräckligt drag. Följden blef en hel revolution på den dåtida byggnadskonstens område. Nu behöfdes ej mer takets rökhål; öppningen för ljuset anbragtes i byggnadens väggar. Men så behöfdes ej heller det öppna utrymmet mellan bjälkarna och takets resning; det kunde användas bättre. Så anlades ett nytt tak på bjälkarna, och loftet kom till. Men hvad var det då som hindrade att man byggde loftet i likhet med stugan där nere, ej med sneda, utan med raka väggar? Skorstenen gick ju igenom också däruppe och kunde användas till uppvärmning. Så uppstod andra våningen. Och hvad var det för öfrigt som hindrade, att man byggde så många rum

man ville ha på sidan om hvarandra? Det kunde ju byggas fler skorstenar på samma hus.

Förvandlingen hade därmed genomförts — ryggåsstugan med endast ett rum blef ett helt hus.

Medan under sextonde århundradet väldiga slottsbyggnader på flera våningars höjd, talrika herresäten och köpmanshus uppstodo såsom vittnen på akorstenens seger, följde böndernas bostäder ej riktigt med — bl. a. var det svårt för dem att skaffa material till skorstenens byggande. Ryggåsstugorna kvarlede därför mycket länge ute i Nordens bygder, ja, så sent som på 1700-talet berättar en dansk präst hurusom åtskilliga både små- och storbönder i hans socken bodde i ryggåsstugor, och han beskriver det som en alldeles fruktansvärd syn, när gnistorna från den torra lungen, som brann på härden, hvirflade rundt åt alla sidor under det lättantändliga taket.

Med skorstenen följde den inbyggda eldstaden invid väggen. Den tog sig helt tydligt ut med alla tillbehören i form af brandgaller, eldtång, eldkrok, eldskuffel och pust m. m. Spiseln hade också den fördelen att den upplyste rummet samtidigt som den gaf värme.

"Omkring eldstaden", skriver Troels-Lund, samlades därför hela familjen när mörkret föll på; lösa bänkar eller stolar, om sådana funnos, flyttades dit; var och en hade sin bestämda sittplats omkring denna rummets medelpunkt. Som det icke fanns galoscher på den tiden, var eldstaden under vintertid och rusk en eftersökt plats att torka de våta fötterna vid. Man nöjde sig då med att stöjta fötterna med de våta stöflarna mot brandgallrens heta tvärstänger.

Ett öfverdåd, som inte var och en kunde kosta på sig, var eldning med väluktande bränsle. Det ansågs både som ett passande uttryck för välstånd och såsom öfver höfvan hälsosamt uppvärma rummet på detta sätt. Som särskilt väluktande bränsle omräknas enbär, myrtenved, terpentin- och lagerbärsträd, liksom det också anbefalldes att strö torkad salvia, rosmarin eller lavendel på de brinnande styckena af ek- och bokved. Däremot var det alldeles förkastligt att bränna osande ved, såsom poppel, lönn och törne. Det är således ingenting otroligt i den gamla sägen att en borgare i Augsburg år 1520 till ära för kejsar Karl den femte lät elda i spiseln med kanelbark.

I sinom tid ersattes de öppna eldstäderna af tunna sten- och lerugnar, som så småningom började beklädas med kakel. De primitivaste

kaklen voro konkava, skålformiga, en typ som hade en mycket stor utbredning. I fördjupningarna fanns god plats för mat att värmas. Man kunde också värma frusna bitar och fötter i dem.

Så småningom utvecklades denna första primitiva kakelugn och blef mycket dekorativ och praktfull. I öfverensstämmelse med den på 1600-talet rådpade smaken dekorerades på denna tid kakelugnarna med målade mytologiska scener och långa inskriptioner. Med rätta räkna dessa ugnar bland den tidens stoltaste konstindustriprodukter. Materialet bestod af helt små bitar, bladjakel; först på 1700-talet uppstodo styckkakeln. Med den utveckling ugnen sedan har genomgått, är den gammaldags uppvärmningen förbi.

(Svenske Skorstensfejaren.)

Notiser.

Örebro.

Brandkären har under år 1917 varit allarmerad 44 gånger, för eldsvåda eller eldsvådetillbud 23 gånger, soteld 20 och falskt allarm 1 gång.

Eldsvådornas betydighet har 2 gånger fordrat ångsprutornas användande särskildt vid branden af Örebro pappersbruk den 23 dec.

Använd slanglängd under året 1,495 meter.

Brandposternas antal har under året ökat med 11 och utgör nu 292 st.

Ambulansvagnen, som finnes placerad på brandstationen, har rekvirerats 352 gånger, poliskärran 17 och politievagnen 2 gånger.

Af manskapet har gjorts 115 teater- och 12 cirkusvakter med lika ersättning som föregående år äfvensom medlems fördelning.

Brandkäreans kamratförening har vid årsmöte omvaldt den gamla styrelsen med acklamation.

Från den 1 januari 1918 har manskapet fått ny löne reglering och har grundlönen höjts från 75 till 100 kr. i mån., med 3 ålderstillägg å 150, 150 och 200 kr. efter 4, 8 och 12 års tjänst, korpralsarvode utgår med 180 kr. pr år.

Hyresersättning, lyse och vedbrand har höjts för 12 st. gifva från 310 till 400 kr. pr år.

Dyrtidstillägg har utgått till och med 1 kv. 1918 med 400 kr. för familjeförsörjare samt 3 kr. i mån. för barn under 15 år och 250 kr. för ungarlar, allt för år räknadt.

Manskapets fridagar har från den 15 maj förbättrats och utgår nu med helfritt hvar 6:te dag.

Semestern har äfven utsträckt något och beviljas under första tjänsteåret 4 dagar, andra året 7 dagar, tredje och fjärde år 10 dagar. Korpral åtnjuter 14 dagar.

Kamratföreningens sek. är fortfarande brandman Hj. Sundholm, Fabriksgatan 12, Örebro.

Södertelje.

Under det gångna året har brandkären varit allarmerad 23 gånger, däraf för eldsvåda 11 gånger, soteld 7 gånger och åkslag 1 gång.

Två eldsvådor ha varit af den betydighet att flera slangledningar från brandpost behöft användas, till den första som inträffade den 19 juni i Keros magasinbyggnad användes 3 slangledningar från brandposter af hvilka den ena utgrenades till 2, samt en slangledning från ångsprutan, den andra eldsvådan som inträffade den 4 augusti äfven denna gång i fabriken Keros användes 2 slangledningar från brandpost, samt 2 st. af fabriken egna slangar. I öfriga fall har elden släckts med pyttspruta eller annan redskap.

Slanglängden utgjorde sammanlagt 1,421 mtr.

Ambulansvagnen som är placerad å brandstation, har under året tagits i anspråk 379 gånger, däraf för olycksfall 37 gånger, epidemiska sjukdomsfall 134 gånger och andra sjukdomar 208 gånger.

Efter hvarje transport af epidemiska sjukdomsfall har vagnen noggrant desinfikerats.

Väglängden som ambulansen tillryggalagt fram och åter under ovannämnda tid utgör sammanlagt 1,145 kilometer.

— På sin 50-årsdag d. 6 april 1918 donerade ledamoten i brandstyrelsen direktör Sven Dan Bergman till Södertelje brandkårs bibliotek ett belopp af 1,000 kr., hvaraf den årliga räntan skall användas till bokinköp. För att angiva riktningen vid inköp skänkte dir. Bergman dessutom 15 st. böcker inbundna i eleganta band.

På insidan af pärmen till hvarje band skall insättas ett exlibris med följande devis: Välj dina tankar! Sök visheten!

GYNNA

SVENSK BRANDKÄRS-TIDNING

ANNONSÖRERI

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag tillverkar sug- och spöslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nedelag: SKEPPSBRÖN 4, GOTEBORG.